

והאלהים יראה את עולמנו ויגוננו

[תרל"ט]

משכן העדות (שמות לח, כא). כי הוא באמת עדות נפלא במה שנגמר המשכן כרצונו יתברך על ידי נדבת בני ישראל. וכתיב (שם כה, ב) אשר ידבנו לבו שכל אחד נתן כפי נדבה ורצון טוב שלו. והיה מכוון בנדבת כל בני ישראל להיות בו צורך המלאכה שצוה ה'. והגם דכתיב (שם לו, ז) והזתר. כבר יש פירושים על זה. אבל אמת הדבר כמו שכתוב (שם) והמלאכה היתה דים כו'. וזה עדות ובירוד שלעולם נמצא רצון בישראל שיש בו די להמשכות הקדושה והשראת השכינה. והבן:

[תרמ"ו]

בפסוק (שמות לח, כז) מאת אדנים למאת הככר. ולכאורה איפכא הוה ליה למימר מאת הככר למאת אדנים. ונראה שכל הבנין למעלה הוא כפי הנדבה שנמצא בלבבות בני ישראל. ולפי שהיה מאת ככר לכך היה המלאכה מאת אדנים. וכמו כן למטה נמצא כפי שהוא בשורש שזה ענין מחצית השקל כמו שכתבנו במקום אחר. ולכן כתיב מאת אדנים כו' ואחר כך כתיב (שם) ככר לאדן:

והיה זה ענין אחר

[תרמ"ג]

בפסוק (שמות לח, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות כו'. דגם הלוחות נקראו העדות (שם לא, יח). כי הנה כל הבריאה היה להעיד על הבורא יתברך כמו שכתוב (משלי טו, ד) כל פעל ה' למענהו ודרשו חז"ל לשון עדות כדכתיב (שמות כ, יג) לא תענה כו'. והנה מקודם נתן להם ה' יתברך תורה מן השמים והוא עדות שכשמתנהיג על פי דרך התורה ורואי רואין ומבינים חסדי ה' יתברך ומעידין עליו. וכתיב (תהלים ד, לה) אתה הוראת לדעת. דיש עדות בראיה בלי ידיעה. ובדיעה. כדכתיב בער (ויקרא ה, א) או ראה או ידע. ועל ידי התורה שבכתב שנתן לנו ה' יתברך שהוא בחינת אספקלריא המאירה וכמו שרואין כתב בלוחות. כמו כן באותו כח חיי עולם נטע בתוכנו שהוא בחינת תורה שבעל פה והוא דעת. שגם שאין רואין. בכח בני ישראל בנדבת לבם לכוון אל רצון אביהם שבשמים. ולכן אחר החטא שנתרחקו מבחינה הראשונה חזרו למקומם על ידי הדעת שנשאר בלבם. ולכן נקרא עתה משכן העדות עזרה שהשכינה שורה בישראל¹⁰ ודיקא תוך לבם של ישראל. וזה עצמו העדות על הבורא יתברך שמה שראו בסיני נחקק בלבם עד שגם בהסתר פנים נתעוררו מעצמותם. לכן עדות הוא שהוא תורת אמת ועדות זה תלוי בתיקון העשייה. לכן בכח המשכן באו לעדות זה. וכמו כן בשבת קודש שמבטלין המעשים זוכין לעדות זה¹¹ דכתיב בשבת (שמות לא, יג) לדעת:

[תרנב]

במדרש¹⁰ צאינה וראינה כו' שעטרה לו אמו (שד"ש ג, יא) לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' אמי כו'. והענין הוא כי ביציאת מצרים נעשו בני ישראל כלים לעבודתו יתברך שמו והוא בחינת בתי. אחר כך בקבלת התורה הוא בחינת אחותי כמו שאמרו ז"ל¹¹ שנתממו בסיני ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה (שמות כד, ז). ואחר החטא ששבנו בתשובה ואמרו חז"ל¹² במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. והטעם כי על ידי תשובה נתקן דרך חרש. מכל שכן כלל ישראל כשעשו תשובה המשיכו מאין סוף המשכה חרשה. והוה בחינת המשכן שעטרה לו אמו.

¹⁰ 'משל למלך שהיה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר מדאי והיה קרא אותה בתי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי ועד שקראה אמי, כך הקב"ה בתחלה קרא לישראל בת שנאמר 'שמעני בת וראי ודמי אונן ושכחי עמך ובתי אביך, לא זו מחבב עד שקראן אחותי שגא' פתחו לי אחותי רעיתי יתתי תמתי שראשי נמלא טל קרנותי רסיסי לילה, לא זו מחבב עד שקראן אמי שנאמר 'הקשיבו אלי עמי ולאמי אלי האזינו כי תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עממי ארבע' (שמו"ד נב, ד).

וכל הדרכים האלה נמצאים תמיד בבני ישראל. והם בחינת ג' רגלים פסח שבועות סוכות. ושבת כולל כל אלה הג'. ש' בת הוא ג' מדריגות של הבת¹³. שבת בראשית ויציאת מצרים שמו והוא בחינת בתי. שבת של קבלת התורה הוא אחותי. שבת שרומז ליום שכולו שבת¹⁴ הוא בחינת אמי. בעלי תשובה. כי באמת לעתיד יהיה נתקן כל הפגמים מחטאים. ויהיה דרך חרש. וכל בעלי תשובה יש להם חלק מזה הדרך שלעתיד. ועל אלו הג' כתיב (תהלים א, י) ויהי גועם ה' כו' הוא בחינת בתי שהקב"ה ישיפע לנו דעת לעבודתו יתברך. ומעשה ידינו כוננה עלינו (שם) הוא בחינת אחותי שנוכה במעשה עצמינו. ומעשה ידינו כוננהו (שם) איתא בכוננת האר"י ז"ל¹⁵ שהוא בחינת תיקון הפגמים ע"ש שהוא כמו שכתבנו. והיינו שנמשך דרך חרש על ידי תיקון החטא. ולכן איתא¹⁶ שבירך אותם משה בברכת ויהי גועם כו' דעשיית המשכן היה בכח התשובה כנ"ל:

והיה זה ענין אחר

והיה זה ענין אחר